

**І МОДУЛЬ: Теоретичні основи реалізації
індивідуального підходу в роботі з дітьми
дошкільного віку**

Лекція 3. Індивідуальні особливості розвитку дітей дошкільного віку

(4 години)

План:

- 1. Розвиток дитини як особистості.
Індивідуальність.**
- 2. Особливості індивідуального розвитку
дошкільників.**
- 3. Характеристика компетентності
дошкільника у сфері життєдіяльності
«Я Сам».**
- 4. Вплив сім'ї на розвиток індивідуальності.**

Основні поняття теми:

- ❖ *особистість,*
- ❖ *індивідуальність,*
- ❖ *індивід,*
- ❖ *індивідний розвиток,*
- ❖ *індивідуальні відмінності,*
- ❖ *особистісний розвиток,*
- ❖ *життєва компетентність дошкільника*

Рекомендована література:

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі» / М-во освіти і науки України, Акад.пед.наук України; [наук.ред.та упоряд. О.Л. Кононко]. – К. : Світич, 2008. – 430с.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод.посіб. / Наук. Ред. О. Л. Кононко. – К.: Ред. журн. “Дошкільне виховання”, 2003. – 243 с.
3. Кузьменко В. Індивідуалізація виховання і навчання в дошкільних закладах [методичні рекомендації для дошкільних працівників] / Віра Кузьменко. –К.: КМІУВ імені Б.Грінченка, 2002. – 44 с.
4. Павелків Р.В. Дитяча психологія : Навч. посібник / Р.В. Павелків, О.П. Цигипкало. – К. : «Академвидав», 2008. – 432 с. (Альма-матер).
5. Куземко Л. В. Індивідуальний підхід у вихованні дітей дошкільного віку: методичний аспект / Л. В. Куземко // Педагогічні науки та освіта : збірн. наук. праць Запорізького обл. інституту після освіти. – Вип. X. : Дошкільна освіта. – Запоріжжя : Акцент Інвест-Трейд, 2012. – С. 83-92.
6. Кулачківська С.Є. Я – дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку) / С.Є. Кулачківська, С.О. Ладивір. – К.: Нора-прінт, 1996. – 108с.

1. Розвиток дитини як особистості. Індивідуальність

- **Особистість** – це соціальна особа, яка вільно та відповідально визначає свою позицію серед інших, виступає активним суб'єктом власної життєдіяльності, творчо ставиться до оточення та самої себе

(М. Ярмаченко)

• **Індивідуальність** - спосіб існування особистості в соціальному оточенні, що являє собою складне інтегрування сукупності унікально-своєрідних типологічних властивостей людини, особистісних структур та їх проявів у індивідуально-специфічному стилі діяльності та взаємодії.

(В. Кремень)

• **індивідуальність** – це сукупність неповторно своєрідних рис та особливостей людини, що відрізняє її від інших людей.

(М. Ярмаченко)

- **“Особистість - це вершина структури психологічних властивостей, а індивідуальність - глибина особистості”**
(Б. Ананьєв)

“Індивідом людина народжується, особистістю стає, а індивідуальність відстоює все своє життя”

(А. Асмолов)

Індивідуальні
властивості

Особистісні
властивості

Індивідуальність

Діяльність

2. Особливості індивідуального розвитку дошкільників

Індивідуальний розвиток дошкільників

Індивідний розвиток:

- вік
- стать
- загальний фізичний розвиток
- стан здоров'я
- стан розвитку аналізаторів
- стан нервової системи
- темперамент
- задатки і здібності

Особистісний розвиток:

- самосвідомість
- соціально-етичний розвиток
- емоційно-почуттєвий розвиток
- потребово-мотиваційний розвиток
- інтелектуальний розвиток

Розвиток діяльності:

- ігрової
- учбової
- трудової
- образотворчої
- спілкування

- “Індивідуальні відмінності – поняття для визначення неповторності властивостей індивіда, що породжуються складною взаємодією між спадковими задатками індивіда та його середовищем”

(С. Тищенко)

Вік – зона сходження різних

ВІКІВ:

- **паспортного** (хронологічного, календарного) – кількість років, що минули з моменту народження конкретної дитини;
- **біологічного** (фізичного), що вказує на ступінь розвиненості організму дитини);
- **психічного**, що фіксує розвиток психічних процесів;
- **соціального**, що визначається основними соціальними характеристиками розвитку дошкільника.

Вікова-психологічна характеристика дітей

Старший
дошкільний
вік

Молодший вік

Ранній вік

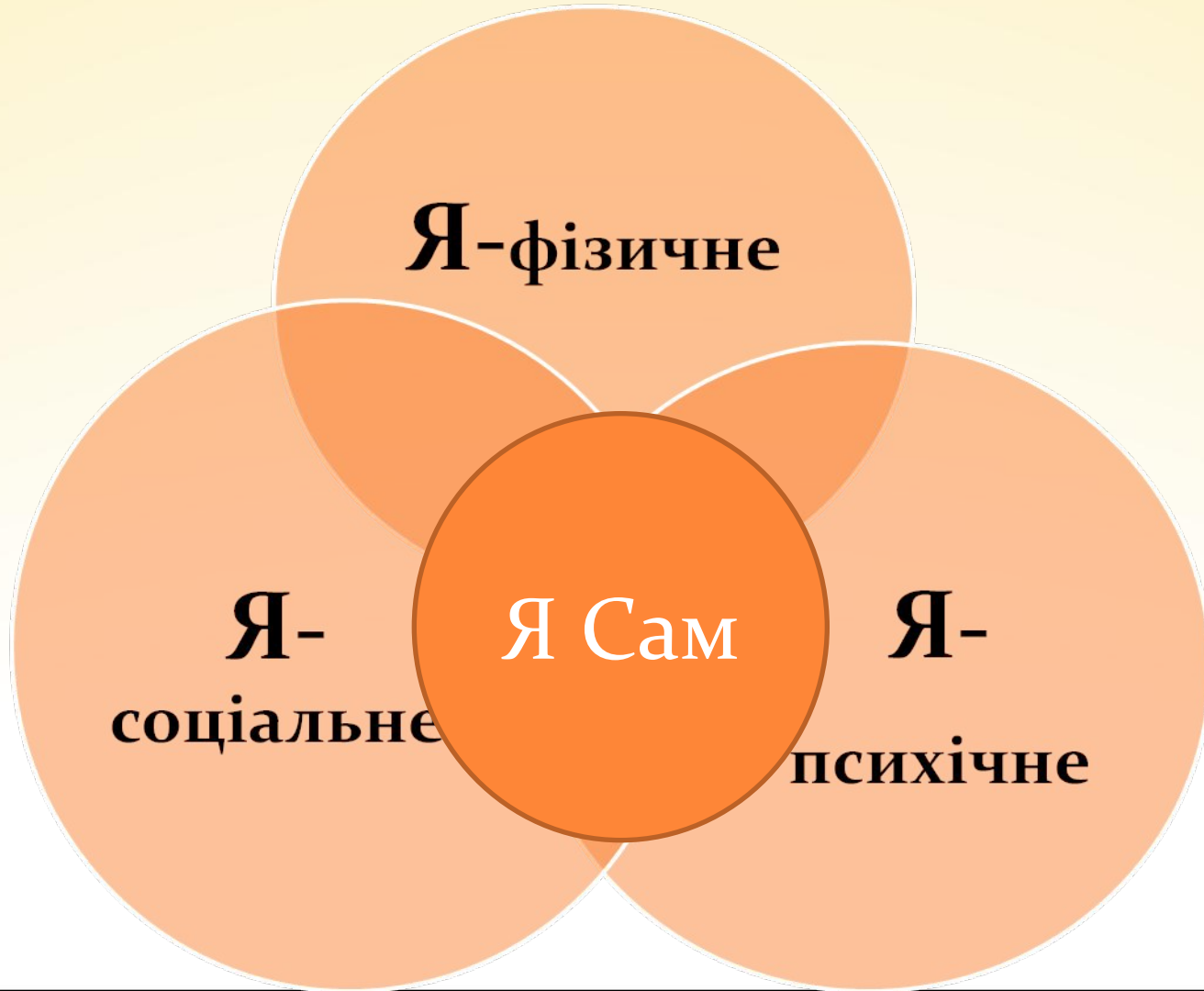
Вік немовля

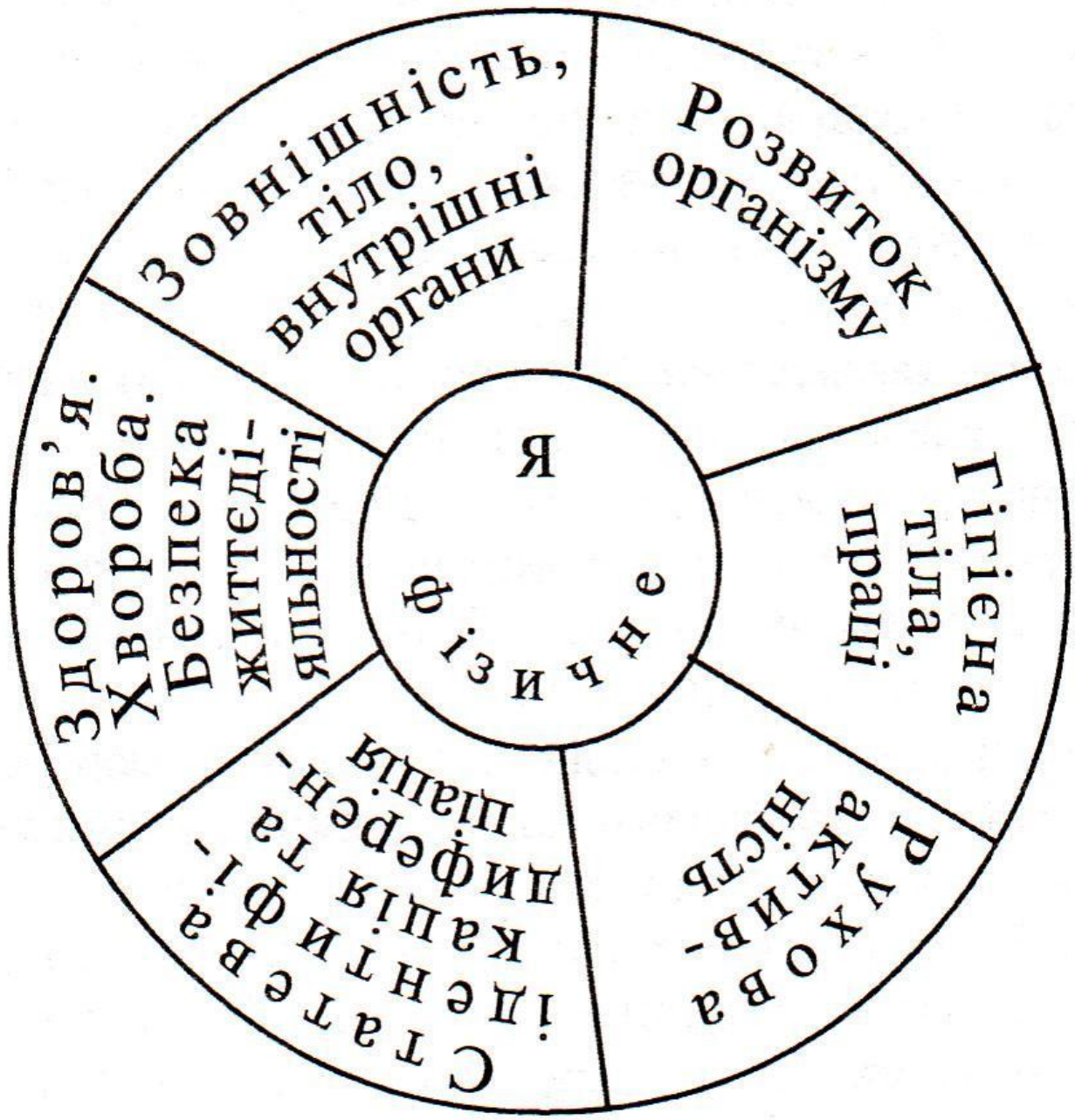

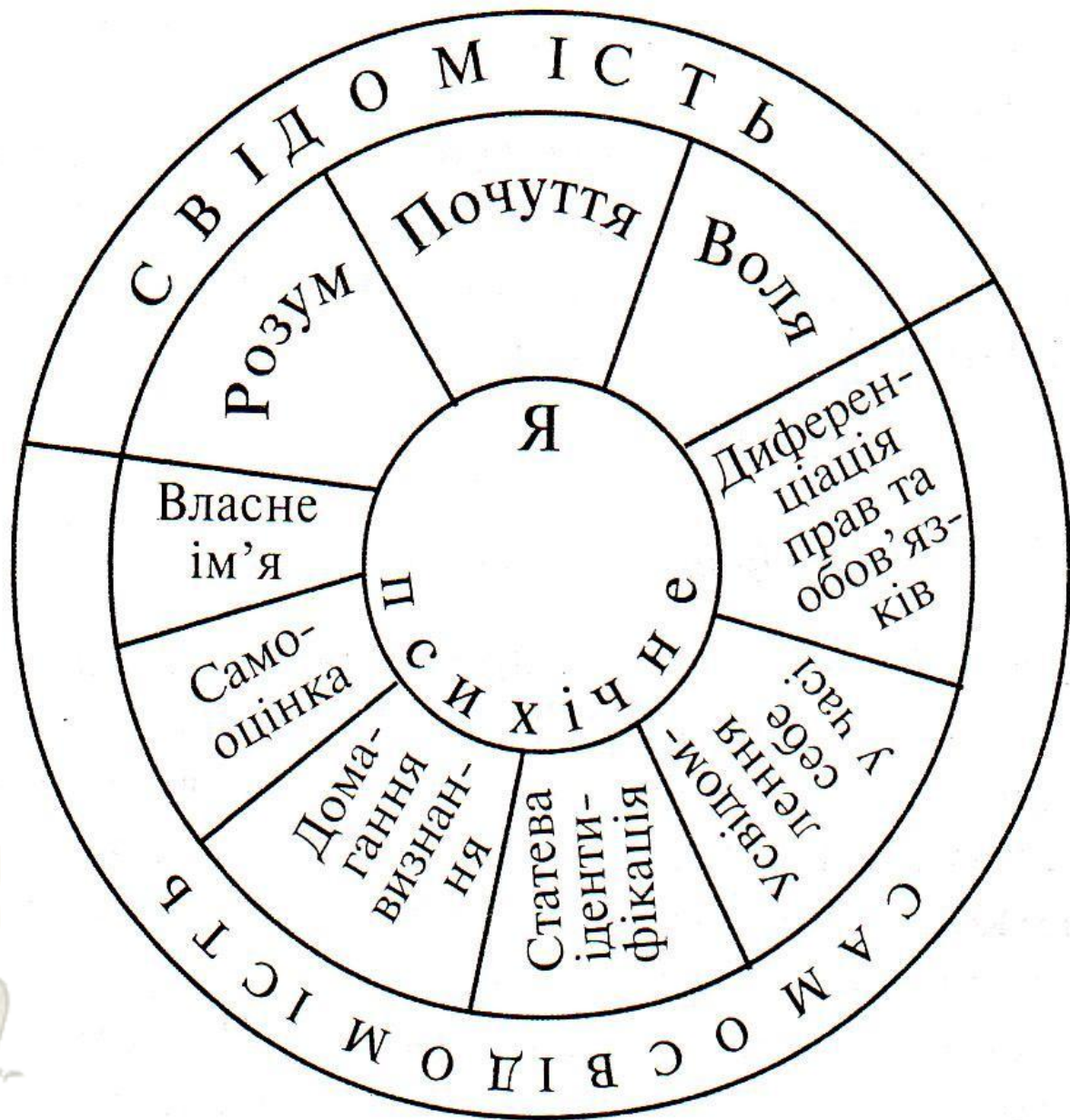
Індивідуальному розвитку дошкільників сприяє:

- урахування здібностей, умінь дітей;
- розвиток активності (мотивація до діяльності та інтереси);
- урахування в педагогічному процесі **індивідуальної історії життя** кожної окремої дитини (біографії, умов життя і типу сім'ї та родини, освітнього рівня батьків, їхньої етнічної належності, віросповідання тощо) та **індивідуальних особливостей особистості** (ліво (право) півкульних малюків, одно (дво) яйцевих близнюків тощо).

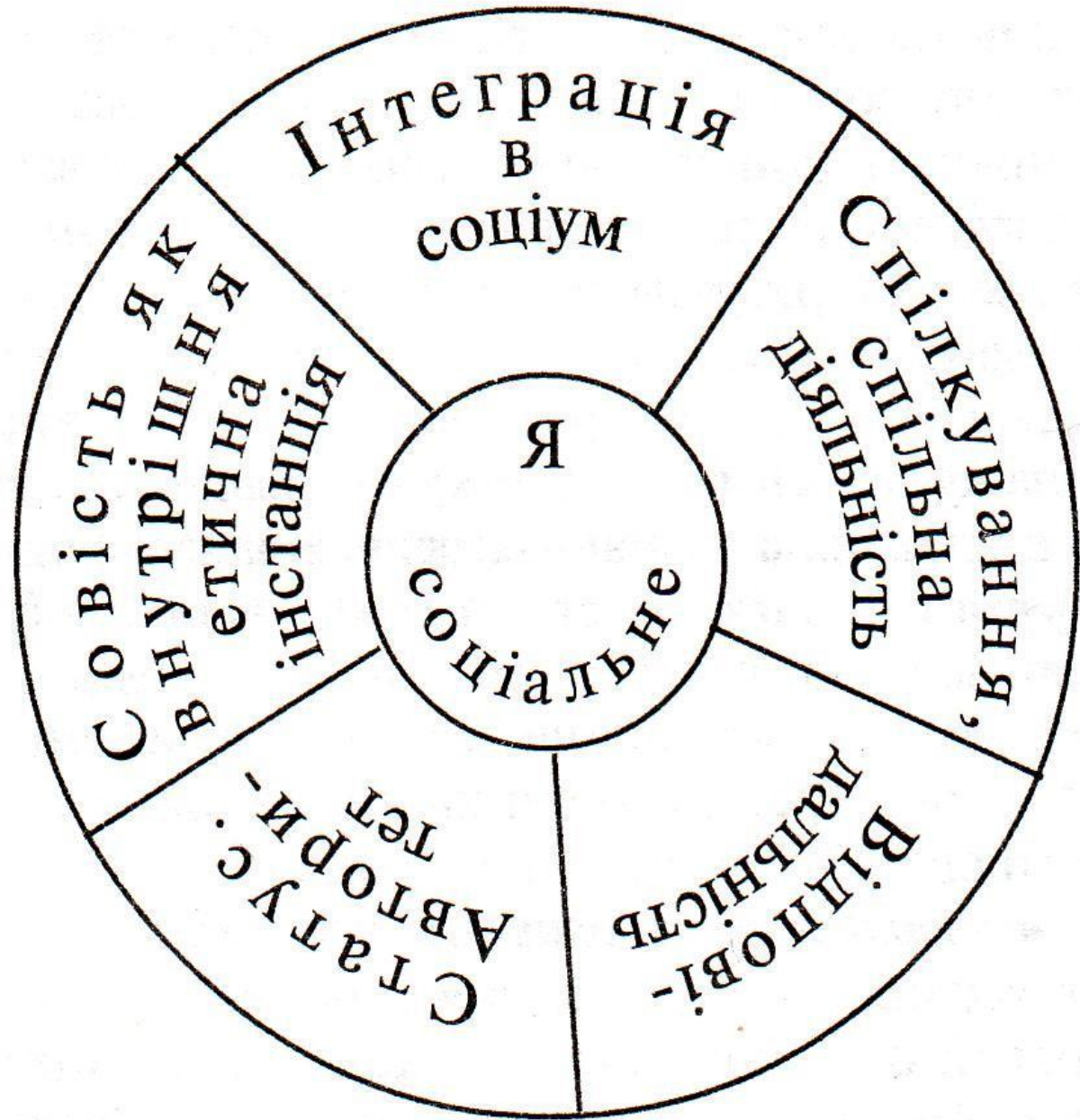
3. Характеристика компетентності дошкільника у сфері життєдіяльності «Я Сам»

Правила сна для детей

1. Уснуть, когда мама кормит меня в самой неудобной для нее позе.

2. Уснуть, когда родители уже спать перехотели.

3. Уснуть, когда мама стирает, убирает, готовит, моет посуду.... и ПРОСНУТЬСЯ,

когда ОНА УЖЕ ВСЕ СДЕЛАЛА И ПРИСЕЛА ПЕРЕДОХНУТЬ!!!!